

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด

พ.ศ. ๒๕๕๔

เพื่อให้การเลือกตั้ง การสรรหา และการออกเสียงประชามติ เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓๖ มาตรา ๒๓๘ และมาตรา ๒๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๔ มาตรา ๑๐๕ มาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๒๒ และมาตรา ๑๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๖ มาตรา ๙๖ มาตรา ๑๐๒ และมาตรา ๑๐๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

(๓) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒

(๔) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๒

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“เลือกตั้ง” หมายความว่า เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี และให้หมายความรวมถึงสรรหาสมาชิกวุฒิสภา หรือออกเสียงประชามติ

“วันเลือกตั้ง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งหรือวันที่ประกาศให้เป็นวันเลือกตั้ง วันออกเสียงประชามติ และให้หมายความรวมถึงวันที่กำหนดให้เริ่มการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ออกตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายข้างต้น

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี และให้หมายความรวมถึงผู้ได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

“ผู้ร้อง” หมายความว่า บุคคลผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง และได้ยื่นคำร้องตามระเบียบนี้ ว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงผู้สมัครและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือพรรคการเมืองที่ได้รับประโยชน์จากการกระทำดังกล่าว

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องคัดค้าน คำกล่าวหา คำคัดค้าน คำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง คำคัดค้านการเลือกตั้ง หรือคำร้องเรียน ตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เรื่องคัดค้าน” หมายความว่า เรื่องที่มีการกล่าวหาในคำร้องที่รับไว้พิจารณาดำเนินการตามระเบียบนี้

“ความปรากฏหรือปรากฏหลักฐาน” หมายความว่า มีการกระทำเกิดขึ้นซึ่งหน้าหรือมีหลักฐานอันสมควรว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“การสืบสวนสอบสวน” หมายความว่า การแสวงหาหรือการรวบรวมข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“คณะกรรมการสืบสวนสอบสวน” หมายความว่า คณะบุคคลที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนตามระเบียบนี้ และให้หมายความรวมถึงคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่งตั้งเพื่อช่วยดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นด้วย

“คณะกรรมการช่วยตรวจสำนวน” หมายความว่า คณะกรรมการช่วยตรวจสำนวน การสืบสวนสอบสวน การรับฟังคำชี้แจงหรือพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

“คณะกรรมการตรวจสอบ” หมายความว่า คณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

“คณะอนุกรรมการวินิจฉัย” หมายความว่า คณะอนุกรรมการวินิจฉัยคำร้องและปัญหาหรือข้อโต้แย้ง

“คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและให้หมายความรวมถึงข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ พนักงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐซึ่งมาช่วยปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่งตั้ง

“เอกอัครราชทูต” หมายความว่า เอกอัครราชทูต หรือกงสุลใหญ่ หรือหัวหน้าสำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทย แล้วแต่กรณี

“สถานทูต” หมายความว่า สถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลใหญ่ หรือสำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทย แล้วแต่กรณี

“สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานคร

ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้และมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๖ เมื่อมีการยื่นคำร้องหรือความปรากฏหรือปรากฏหลักฐานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้พิจารณาดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อ ๗ ให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวน ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เลขาธิการ คณะอนุกรรมการวินิจฉัย และคณะกรรมการช่วยตรวจสอบ มีหน้าที่พิจารณาหรือเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งในการวินิจฉัยคำร้องและปัญหาหรือข้อโต้แย้งตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งในเขตอำนาจของตน และปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย และให้มีอำนาจขอให้มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง สอบบัญชีของพรรคการเมือง โดยอาจขอให้ตรวจสอบอย่างเร่งด่วน ในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งก็ได้

(๒) ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแจ้งรายงานการทำธุรกรรมของพรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือผู้สมัคร เมื่อปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า มีการกระทำความผิดเป็นการฉ้อฉลหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือให้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน แจ้งให้ทราบถึงการโอนหรือการเบิกจ่ายเงินในกรณีดังกล่าว

ข้อ ๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบนี้ ให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวน ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เลขาธิการ คณะอนุกรรมการวินิจฉัย และคณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือส่งเอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการสืบสวนสอบสวนและการพิจารณา

(๒) ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานตาม (๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนหรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการสืบสวนสอบสวนและการพิจารณา

(๓) เข้าไปในที่เลือกตั้ง หรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง

การปฏิบัติหน้าที่ตาม (๓) คณะกรรมการสืบสวนสอบสวน ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เลขาธิการ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะอนุกรรมการวินิจฉัย และคณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนอาจมอบหมายให้กรรมการหรืออนุกรรมการคนใดคนหนึ่ง หรือพนักงานดำเนินการแทน หรือเลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงานดำเนินการแทนก็ได้

หมวด ๒

คำร้อง

ส่วนที่ ๑

การยื่นคำร้อง

ข้อ ๙ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และมีรายการดังนี้

(๑) วัน เดือน ปี ที่ทำคำร้อง

(๒) ชื่อ ที่อยู่ และสถานะของผู้ร้อง หากมีหลายคน อาจจัดทำเป็นบัญชีแนบท้ายคำร้อง ก็ได้

(๓) ชื่อผู้ถูกร้อง พร้อมที่อยู่และสถานะของผู้ถูกร้อง (ถ้ามี) หากมีหลายคนอาจจัดทำเป็นบัญชีแนบท้ายคำร้องก็ได้

(๔) ระบุข้อเท็จจริงของแต่ละข้อกล่าวหา และพฤติการณ์ที่ทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ที่เกิดการกระทำ รวมทั้งบุคคลและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๕) ลงลายมือชื่อผู้ร้อง

สำหรับคำร้องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในหน่วยเลือกตั้งหรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง ให้ยื่นพร้อมหลักฐานการทักท้วงเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่นั้นตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ข้อ ๑๐ คำร้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งอาจยื่นได้ก่อนวันประกาศผลการเลือกตั้งหรือภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งหรือวันประกาศผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

คำร้องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งให้ยื่นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

คำร้องเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ ให้ยื่นภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงสิ้นสุดลง

คำร้องกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่ ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลนับคะแนนใหม่

ข้อ ๑๑ ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง

(๑) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

(๒) การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ได้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น

(๓) การสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ได้แก่ผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการสรรหา หรือสมาชิกขององค์กรที่เสนอชื่อเข้ารับการสรรหา

(๔) การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรณีก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในเขตเลือกตั้งนั้น กรณีหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอในเขตเลือกตั้งนั้น

(๕) การออกเสียงประชามติ ได้แก่ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น

ข้อ ๑๒ ผู้ร้องต้องยื่นคำร้องด้วยตนเองที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เหตุแห่งการร้องได้เกิด หรืออ้างว่า หรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในจังหวัดนั้น เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นอาจยื่นที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ผู้ร้องอาจมอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจนำคำร้องไปยื่นแทนก็ได้ โดยจะต้องส่งใบมอบอำนาจพร้อมทั้งระบุเหตุผลที่ต้องมีการยื่นคำร้องแทน และต้องแนบสำเนา บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรแสดงตัวอย่างอื่นที่ทางราชการออกให้ ที่มีเลขประจำตัวประชาชน ของผู้ร้องและผู้รับมอบอำนาจด้วย

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น เมื่อผู้ร้องไม่สามารถทำคำร้องเป็นหนังสือได้ ให้พนักงาน จัดให้มีการทำคำร้องให้ และบันทึกเหตุแห่งความจำเป็นที่ไม่สามารถทำคำร้องเป็นหนังสือไว้ด้วย พร้อมกับลงลายมือชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ร้องและลายมือชื่อของพนักงาน

ข้อ ๑๔ คำร้องที่ได้ยื่นไว้แล้วตามข้อ ๑๒ ให้พนักงานออกใบรับคำร้องให้แก่ผู้ร้องไว้เป็น หลักฐาน

ส่วนที่ ๒

การพิจารณารับหรือไม่รับเป็นเรื่องคัดค้าน

ข้อ ๑๕ ให้พนักงานที่ได้รับมอบหมาย ตรวจสอบคำร้องที่ผู้ร้องยื่นไว้ และดำเนินการดังนี้

(๑) ในกรณีที่มีสาระสำคัญไม่ครบถ้วนตามข้อ ๙ ให้แจ้งผู้ร้องเพื่อแก้ไขภายในเวลาที่กำหนด

(๒) ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงไม่เพียงพอ ให้บันทึกถ้อยคำผู้ร้องให้ปรากฏพฤติการณ์ตามข้อ ๙ (๔) ตามที่เห็นสมควร แต่ทั้งนี้ ต้องมิใช่เป็นการสอบสวนพยานก่อนสั่งรับเป็นเรื่องคัดค้าน

หากผู้ร้องไม่ดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) ให้ถือว่าผู้ร้องสละสิทธิ์ที่จะแก้ไขคำร้องนั้น

ข้อ ๑๖ คำร้องดังต่อไปนี้ให้รับไว้เป็นเรื่องคัดค้าน

(๑) คำร้องที่ไม่เป็นไปตามข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒

(๒) คำร้องที่ไม่เป็นความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) คำร้องที่มีประเด็นหรือเป็นเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้ว หรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล หรือที่ศาลได้มีคำพิพากษา หรือมีคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

ข้อ ๑๗ คำร้องที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือเลขาธิการสั่งรับเป็นเรื่อง คัดค้านแล้วให้มอบเรื่องคัดค้านให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนโดยพลัน และให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบ รวมทั้งรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

คำร้องที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสั่งไม่รับเป็นเรื่องคัดค้าน ให้เสนอ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจารณา หากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด สั่งรับเป็นเรื่องคัดค้าน ให้ส่งเรื่องคัดค้านนั้นให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนดำเนินการโดยพลัน

คำร้องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือเลขาธิการสั่งไม่รับเป็นเรื่องคัดค้าน ให้เสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นชอบไม่รับเป็นเรื่องคัดค้าน ให้แจ้งผู้ร้องทราบ

ส่วนที่ ๓

การพิจารณาสั่งให้มีการสืบสวนสอบสวนกรณีความปรากฏหรือปรากฏหลักฐาน

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่ความปรากฏหรือปรากฏหลักฐานต่อกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีเหตุอันสมควรว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้กรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพิจารณาสั่งให้มีการสืบสวนสอบสวน หากมีการสั่งให้มีการสืบสวนสอบสวนให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ต่อไป

คำร้องใดที่ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องคัดค้านผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน เนื่องจากเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งต่างประเภท หรือต่างเขตเลือกตั้ง หากคำร้องนั้นมีการสั่งรับเป็นเรื่องคัดค้านตามระเบียบนี้แล้ว เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมาย เห็นว่ามีพยานหลักฐานพอสมควรก็ให้สั่งสืบสวนสอบสวนเรื่องที่มีการกล่าวหาผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องด้วย โดยให้ถือว่าสั่งรับเป็นเรื่องคัดค้านแล้ว และให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามระเบียบต่อไป

ส่วนที่ ๔

การรวม การแยกพิจารณา การถอนเรื่องคัดค้าน

ข้อ ๑๙ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เลขาธิการ หรือคณะกรรมการวินิจฉัย แล้วแต่กรณี อาจสั่งให้รวมเรื่องคัดค้าน หรือสำนวนการสืบสวนสอบสวนในกรณี ดังนี้

- (๑) ผู้ร้องและผู้ถูกร้องเป็นรายเดียวกัน
- (๒) ผู้ร้องและผู้ถูกร้องหลายรายซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกัน หรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน
- (๓) เรื่องคัดค้านที่มีผู้ร้องต่างรายกัน แต่ผู้ถูกร้องเป็นรายเดียวกัน
- (๔) เรื่องคัดค้านที่มีมูลกรณีเดียวกันหรือเกี่ยวพันกัน

ข้อ ๒๐ เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือเลขาธิการ เห็นเป็นการสมควร หรือได้รับรายงานจากคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนว่า การสืบสวนสอบสวนเรื่องคัดค้านใดมีความยุ่งยากหรืออาจจะเกิดความล่าช้า อาจสั่งให้แยกเรื่องคัดค้านหรือแยกประเด็นของเรื่องคัดค้านนั้นไปทำการสืบสวนสอบสวนต่างหากหรือแยกไปรวมกับประเด็นของเรื่องคัดค้านอื่นก็ได้

ข้อ ๒๑ ผู้ร้องอาจยื่นหนังสือขอถอนคำร้องที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ก่อนคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ถอนคำร้องก็ได้ และให้เลขาธิการแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบ

หมวด ๓

การสืบสวนสอบสวนและการพิจารณา

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการสืบสวนสอบสวน

ข้อ ๒๒ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน ได้แก่

- (๑) คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
- (๓) เลขาธิการ
- (๔) เอกอัครราชทูต

ให้ผู้มีอำนาจตาม (๒) และ (๔) แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนได้ภายในเขตอำนาจ ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หรือเมื่อมีประกาศให้มีการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา หรือเมื่อมีประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเมื่อมีเหตุอันสมควร แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๓ คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอีกสองคน โดยให้แต่งตั้งจากบุคคลที่มีความเป็นกลางทางการเมือง มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์ และมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) มีคุณวุฒิทางด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือมีประสบการณ์ในด้านการสอบสวน

(๒) สำเร็จหลักสูตรการสืบสวนสอบสวนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) เป็นทนายความ

(๔) เป็นพนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายปกครอง นายทหารเหล่าพระธรรมนูญ ข้าราชการประจำสถานทูต

(๕) เป็นพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อ ๒๔ ให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) สืบสวนสอบสวนเรื่องคัดค้านเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

(๒) เข้าไปในที่เลือกตั้ง สถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง โดยแสดงหลักฐานบัตรประจำตัว พร้อมคำสั่งแต่งตั้งและแจ้งเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปในสถานที่ดังกล่าวต่อประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือประธานกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

(๓) เรื่องอื่น ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

ในการสืบสวนสอบสวน คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนอาจมอบหมายให้กรรมการสืบสวนสอบสวนคนใดคนหนึ่งไปทำการสืบสวนสอบสวนก็ได้

ให้เลขาธิการ รองเลขาธิการ ผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการฝ่าย ของด้านกิจการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีอำนาจในการควบคุมกำกับดูแล ตรวจสอบ และเร่งรัด การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน

ข้อ ๒๕ กรรมการสืบสวนสอบสวนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ผู้แต่งตั้งสั่งให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อเห็นสมควร

(๔) คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาดสำนวนการสืบสวนสอบสวนแล้ว

ข้อ ๒๖ การประชุมของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน ต้องมีกรรมการสืบสวนสอบสวน มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนจึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ประธาน กรรมการสืบสวนสอบสวนเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการสืบสวนสอบสวน ไม่มาประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการสืบสวนสอบสวนที่มาประชุมเลือกกรรมการ สืบสวนสอบสวนคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

การลงมติของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการสืบสวนสอบสวน ทุกคนที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ

กรรมการสืบสวนสอบสวนคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

กรรมการสืบสวนสอบสวนคนใดมีความเห็นแย้ง ให้ทำความเห็นแย้งในรายงานการสืบสวน สอบสวนด้วย

ส่วนที่ ๒

การสืบสวนสอบสวน

ข้อ ๒๗ ให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนทำการสืบสวนสอบสวนเรื่องคัดค้านที่ได้สั่งรับ เป็นเรื่องคัดค้านโดยเร็ว แล้วสรุปสำนวนให้แล้วเสร็จภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องคัดค้านนั้นไว้ ดำเนินการ หากไม่แล้วเสร็จให้รายงานพร้อมเหตุผลความจำเป็นต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำ จังหวัดหรือกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย หรือเลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการ มอบหมาย แล้วแต่กรณี เพื่อขออนุมัติขยายระยะเวลาทำการสืบสวนสอบสวนออกไปอีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน โดยให้ขอขยายระยะเวลาก่อนสิ้นสุดระยะเวลาการสืบสวนสอบสวนไม่น้อยกว่า สามวันทำการ

ในกรณีที่การดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามวรรคหนึ่งไม่แล้วเสร็จ ให้ผู้อำนวยการ การเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือเลขาธิการรายงานพร้อมเหตุผลความจำเป็น เพื่อขออนุมัติ ขยายระยะเวลาทำการสืบสวนสอบสวนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับ มอบหมาย โดยให้ขอขยายระยะเวลาก่อนสิ้นสุดระยะเวลาการสืบสวนสอบสวนไม่น้อยกว่าสามวันทำการ

ให้เลขาธิการเสนอสำนวนการสืบสวนสอบสวนเรื่องคัดค้าน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดไม่น้อยกว่าหกสิบวันก่อนครบหนึ่งปีนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง ในกรณีมีเหตุขัดข้องไม่อาจดำเนินการได้ ให้เลขาธิการรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาเป็นกรณีไป

ข้อ ๒๘ ในกรณีที่เลขาธิการเห็นเป็นการสมควร หรือได้รับรายงานพร้อมเหตุผลจากคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนว่าเรื่องคัดค้านใดที่ได้รับไว้ดำเนินการแล้ว ควรให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ เลขาธิการอาจส่งเรื่องคัดค้านนั้นให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อจัดให้มีการสืบสวนสอบสวน และดำเนินการตามข้อ ๒๗ ต่อไป

ข้อ ๒๙ ในกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือเลขาธิการเห็นว่าเรื่องคัดค้านใดมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะวินิจฉัยชี้ขาดได้แล้ว หรือไม่มีความจำเป็นต้องสืบสวนสอบสวนต่อไป ให้ดำเนินการตามข้อ ๔๐

ข้อ ๓๐ ในกรณีปรากฏหลักฐานจากการสืบสวนสอบสวนว่ามีผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งร่วมกับผู้ถูกร้อง ให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนรายงานให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือเลขาธิการทราบ แล้วดำเนินการสืบสวนสอบสวนกรณีดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนทำการสืบสวนสอบสวนเรื่องคัดค้านใดแล้วไม่ปรากฏผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือเห็นว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะวินิจฉัยชี้ขาดได้แล้ว หรือไม่มีความจำเป็นต้องสืบสวนสอบสวนต่อไป ให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนดำเนินการตามข้อ ๔๐

ข้อ ๓๑ เมื่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนทำการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้องแล้ว มีพยานหลักฐานสนับสนุนพอฟังได้ว่าผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหา ผู้ได้รับการสรรหา เป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องหรือผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าเป็นผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่นกระทำ หรือรู้ว่ามีกรกระทำดังกล่าวแต่ไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น หรือได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น ซึ่งจะมีผลให้มีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เพิกถอนผลการเลือกตั้ง เลือกตั้งใหม่ นับคะแนนใหม่ หรือสรรหาสมาชิกวุฒิสภาใหม่ ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ถูกกล่าวหา แล้วจัดให้มีการแจ้งข้อกล่าวหาหรือแจ้งเหตุแห่งการร้องแก่บุคคลนั้น แล้วแต่กรณี

ให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวน ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี มีอำนาจในการแจ้งข้อกล่าวหาหรือแจ้งเหตุแห่งการร้อง โดยให้จัดทำบันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหาหรือเหตุแห่งการร้องพร้อมกำหนดวัน เวลา และสถานที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาไปรับทราบข้อกล่าวหาหรือเหตุแห่งการร้อง และให้ถ้อยคำหรือมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงหลักฐานส่งไปยังผู้ถูกกล่าวหาตามที่อยู่ในหลักฐานใบสมัคร

หรือหลักฐานของทางราชการหรือโดยวิธีอื่น และแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและนำพยานหลักฐานมาแสดงแก้ข้อกล่าวหา หรือเหตุแห่งการร้องด้วย

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำและไม่มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงหลักฐานภายในเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาสละสิทธิในการให้ถ้อยคำ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงแสดงหลักฐาน ให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนบันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในสำนวนการสืบสวนสอบสวนแล้วดำเนินการต่อไป

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่การสืบสวนสอบสวนมีพยานหลักฐานสนับสนุนเพียงพอที่จะฟังได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองผู้ใดกระทำ หรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองผู้นั้นเป็นผู้ถูกกล่าวหา ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือเลขาธิการเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาแจ้งข้อกล่าวหาแก่บุคคลดังกล่าว โดยให้นำข้อ ๓๑ และข้อ ๓๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๔ ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาสามารถนำทนายความ หรือบุคคลที่ตนไว้วางใจเข้าร่วมรับฟังการชี้แจงได้จำนวนหนึ่งคน กรณีที่ไม่สามารถนำบุคคลดังกล่าวมาเข้าร่วมรับฟังการชี้แจงไม่อาจนำมาเป็นเหตุขอเลื่อนการชี้แจงได้ และห้ามมิให้บุคคลดังกล่าว ชักถาม แนะนำ ผู้ถูกกล่าวหาหรือตอบคำถามแทนผู้ถูกกล่าวหา หากฝ่าฝืนหรือมีพฤติการณ์อันเป็นการขัดขวาง หรือมีความประพฤติไม่เหมาะสม ให้ผู้แจ้งข้อกล่าวหาไม่อนุญาตให้บุคคลนั้นเข้าร่วมรับฟังการชี้แจง และให้บันทึกเหตุดังกล่าวรวมไว้ในสำนวนการสืบสวนสอบสวน

ข้อ ๓๕ ในการสอบปากคำ ให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนจัดให้มีการบันทึกถ้อยคำ โดยให้ผู้ให้ถ้อยคำให้ถ้อยคำด้วยความสมัครใจ และคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ หรือให้สัญญาใด ๆ เพื่อจูงใจให้ผู้ให้ถ้อยคำให้ถ้อยคำอย่างหนึ่งอย่างใด

ก่อนการบันทึกถ้อยคำ ให้แจ้งผู้ให้ถ้อยคำทราบด้วยว่าถ้อยคำที่ให้บันทึกนั้น อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ หากให้ถ้อยคำเท็จเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง อาจมีความผิดและต้องได้รับโทษทางอาญา เมื่อบันทึกถ้อยคำเสร็จแล้ว จะอ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำฟังหรือจะให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านเองก็ได้ ให้ผู้ให้ถ้อยคำ ผู้บันทึกถ้อยคำ และคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า

ในการบันทึกถ้อยคำ ให้เขียนด้วยน้ำหมึกหรือพิมพ์ดีด หรือพิมพ์ ถ้ามีผิดพลาดที่ใด ห้ามมิให้ขูดลบหรือบันทึกข้อความทับ แต่ให้ใช้วิธีขีดฆ่าถ้อยคำที่ไม่ต้องการใช้ แล้วเขียนหรือพิมพ์ขึ้นใหม่ ถ้ามีข้อความตกเติมให้ผู้ตกเติมลงลายมือชื่อกำกับไว้ โดยให้กรรมการสืบสวนสอบสวนและผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่ง

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้พิมพ์ลายนิ้วมือไว้

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่ยอมลงลายมือชื่อหรือไม่อาจลงลายมือชื่อได้ ให้บันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้น

ห้ามมิให้บุคคลอื่นที่มีใช้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนบันทึกเสียงหรือภาพเสียง หรือกระทำการอื่นใดให้บุคคลอื่นได้ทราบข้อเท็จจริงในการสืบสวนสอบสวน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน

พยานที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะอนุกรรมการวินิจฉัย คณะกรรมการสืบสวนสอบสวน หรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ มีหนังสือเรียกมาให้ถ้อยคำ ให้ได้รับค่าป่วยการตามอัตราที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้ เว้นแต่เป็นพยานผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องอ้าง หรือนำมาให้ถ้อยคำ

ข้อ ๓๖ การสอบสวนให้ใช้ภาษาไทย แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอื่น ให้ใช้ล่ามแปล

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำ ไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทย ให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนจัดหาล่ามให้

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำ ไม่สามารถพูดหรือได้ยินหรือสื่อความหมายได้ ให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนจัดหาล่ามภาษามือ หรือจัดให้ถามตอบหรือสื่อความหมายโดยวิธีอื่นที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ใช้ล่าม ล่ามต้องสาบานหรือปฏิญาณตนตามลัทธิศาสนาของล่ามว่าจะทำหน้าที่โดยสุจริต จะไม่เพิ่มเติมตัดทอนหรือบิดเบือนสิ่งที่แปล และให้ล่ามลงลายมือชื่อในบันทึกถ้อยคำหรือคำแปลนั้น

ให้ล่ามมีสิทธิได้รับค่าป่วยการตามอัตราที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๓๗ ในกรณีที่พยานหลักฐานอยู่ต่างท้องที่ เลขาธิการหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแห่งท้องที่ที่เหตุแห่งการร้องคัดค้านเกิดขึ้นหรืออ้างว่า หรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในจังหวัดนั้น อาจส่งประเด็นไปให้ผู้ว่าการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแห่งท้องที่ที่พยานอาศัยอยู่ดำเนินการแทนก็ได้ ผู้ว่าการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่รับประเด็นจะทำการสืบสวนสอบสวนเอง หรือจะมอบหมายให้พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดคนใดคนหนึ่งทำการแทนก็ได้ เมื่อดำเนินการแล้วให้ผู้ว่าการการเลือกตั้งประจำจังหวัดรวบรวมถ้อยคำสำนวนพร้อมทั้งพยานหลักฐานส่งไปยังผู้ส่งประเด็น

ข้อ ๓๘ ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้ยื่นคำชี้แจงหรือให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหาแล้วมีสิทธิยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือพร้อมพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนในเวลาใด ๆ ก่อนเสนอรายงานการสืบสวนสอบสวนตามข้อ ๔๐ ต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๓๙ ในกรณีที่คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนเห็นว่าการสอบสวนพยานหลักฐานใดจะทำให้การสอบสวนล่าช้าโดยไม่จำเป็น หรือมิใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ จะงดการสอบสวนพยานหลักฐานนั้นเสียก็ได้โดยให้บันทึกเหตุนั้นไว้

ข้อ ๔๐ เมื่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนทำการสืบสวนสอบสวนเสร็จแล้ว ให้ทำรายงานการสืบสวนสอบสวนตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานพร้อมทั้งความเห็นประกอบสำนวนการสืบสวนสอบสวนเสนอต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี

เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รับสำนวนการสืบสวนสอบสวนตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้มีความเห็นพร้อมเหตุผลท้ายรายงานการสืบสวนสอบสวน แล้วเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อพิจารณาโดยเร็ว

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รับสำนวนการสืบสวนสอบสวนจากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้พิจารณาและจัดทำความเห็นโดยระบุข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบแล้วเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยเร็ว

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อาจสั่งให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้

เมื่อเลขาธิการได้รับสำนวนการสืบสวนสอบสวนจากคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนตามวรรคหนึ่ง หรือได้รับสำนวนการสืบสวนสอบสวนตามวรรคสามแล้ว เลขาธิการอาจทำการ หรือสั่งการให้สืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมหรือแจ้งข้อกล่าวหา หรือให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมหรือแจ้งข้อกล่าวหาก็ได้ แล้วให้เลขาธิการจัดทำความเห็นพร้อมเหตุผลเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เว้นแต่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๖๒

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรหรือมีความจำเป็นเร่งด่วน ให้เสนอสำนวนการสืบสวนสอบสวนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยได้โดยตรง

ข้อ ๔๑ เลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงานไปร่วมทำการสืบสวนสอบสวนหรือให้ไปกำกับดูแลการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน และให้พนักงานดังกล่าวมีอำนาจสั่งให้มีการสืบสวนสอบสวนพยานหลักฐานเพิ่มเติมหรือเร่งรัดการสืบสวนสอบสวนก็ได้

ข้อ ๔๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดส่งสำนวนการสืบสวนสอบสวนให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อดำเนินการก็ได้

ส่วนที่ ๓

การสืบสวนสอบสวนการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง

ข้อ ๔๓ เพื่อประโยชน์ในการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นไปโดยรวดเร็ว สุจริตและเที่ยงธรรม คำร้องที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือเลขาธิการดำเนินการตามข้อ ๑๗ แล้ว ให้ส่งให้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนเพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามระเบียบนี้

ในกรณีที่คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ให้ทำรายงานการสืบสวนสอบสวนตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยให้สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานพร้อมทั้งความเห็นประกอบสำนวนการสืบสวนสอบสวน เสนอเลขาธิการเพื่อจัดทำความเห็นโดยระบุข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบ แล้วเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะสั่งเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่เลขาธิการหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควรให้ทำการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติม อาจมอบหมายให้พนักงานหรือคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนชุดเดิมดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้

ข้อ ๔๔ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นควรแจ้งข้อกล่าวหา ให้เลขาธิการจัดทำบันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหาตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด เพื่อส่งข้อกล่าวหาไปยังผู้ถูกกล่าวหาตามที่อยู่ในหลักฐานใบสมัครหรือหลักฐานทางราชการหรือโดยวิธีอื่น และให้นำความในข้อ ๓๑ ข้อ ๓๒ ข้อ ๓๓ และข้อ ๓๔ มาใช้บังคับกับการแจ้งข้อกล่าวหาหรือแจ้งเหตุแห่งการร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๔

การสืบสวนสอบสวนการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย เกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร

ข้อ ๔๕ ในกรณีที่มีคำร้องว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร การสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดให้เป็นไปตามความในหมวด ๓ ส่วนที่ ๑ ส่วนที่ ๒ และส่วนที่ ๓ โดยให้อำนาจหน้าที่ของเลขาธิการเป็นอำนาจหน้าที่ของเอกอัครราชทูต

ข้อ ๔๖ คำร้องตามข้อ ๔๕ ให้ยื่นต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือสถานทูตที่เหตุแห่งการร้องได้เกิด หรืออ้างว่า หรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้น และให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการในหมวด ๒ คำร้อง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๔๗ ในกรณีที่เป็นที่ยื่นคำร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้เอกอัครราชทูตที่เหตุแห่งการร้องเกิดขึ้นเพื่อดำเนินการต่อไปตามข้อ ๔๕ เว้นแต่เลขาธิการเห็นสมควรให้มีการสืบสวนสอบสวนโดยคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อ ๔๘ คำร้องที่ได้ยื่นต่อสถานทูตที่เหตุแห่งการร้องเกิดขึ้น และผู้ถูกร้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของสถานทูตที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ให้เอกอัครราชทูตเสนอเรื่องต่อปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อส่งเรื่องให้เลขาธิการดำเนินการสืบสวนสอบสวนต่อไป

ข้อ ๔๙ เมื่อเอกอัครราชทูตได้ส่งรับเป็นเรื่องราวร้องคัดค้านแล้ว ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนโดยเร็ว

ข้อ ๕๐ เมื่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ให้ทำรายงานการสืบสวนสอบสวนตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานพร้อมทั้งความเห็นเป็นภาษาไทย ประกอบสำนวนการสืบสวนสอบสวนเสนอเอกอัครราชทูต เมื่อเอกอัครราชทูตได้รับสำนวนการสืบสวนสอบสวนแล้ว ให้เสนอเรื่องต่อปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อส่งเรื่องให้เลขาธิการเพื่อทำความเห็นให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และให้นำความในข้อ ๔๐ มาใช้บังคับกับการดำเนินการของเลขาธิการโดยอนุโลม

หมวด ๔

การพิจารณาคำร้องและปัญหาหรือข้อโต้แย้ง

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ข้อ ๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีเขตอำนาจพิจารณาคำร้องและปัญหาหรือข้อโต้แย้งจากการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้เกิดหรืออ้างว่าหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตจังหวัดนั้น

ในการประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต้องมีกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมาประชุมไม่น้อยกว่าสามในสี่ของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามคนจึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดไม่มาประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลือกกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานที่ประชุม

การลงมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทุกคนที่เข้ามาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดคนใดมีความเห็นแย้ง ให้ทำความเห็นแย้งไว้

ส่วนที่ ๒

คณะอนุกรรมการวินิจฉัย

ข้อ ๕๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัย ประกอบด้วยประธานอนุกรรมการและอนุกรรมการ ซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ การสืบสวนสอบสวน การบัญชี การตรวจสอบภายใน หรือด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม

คณะกรรมการวินิจฉัย ให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน แต่ไม่เกินห้าคนและอาจมีหลายคณะก็ได้ ให้เลขาธิการแต่งตั้งพนักงานเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการตามความเหมาะสม
ข้อ ๕๓ คณะกรรมการวินิจฉัย มีวาระการดำรงตำแหน่งสองปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ข้อ ๕๔ อนุกรรมการวินิจฉัยพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ครบวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อเห็นสมควร

กรณีที่อนุกรรมการวินิจฉัยว่างลงและมีการแต่งตั้งอนุกรรมการวินิจฉัยแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้อนุกรรมการวินิจฉัยที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่อยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๕๕ คณะกรรมการวินิจฉัยมีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคำร้องและปัญหา หรือข้อโต้แย้ง ตามกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือเรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

ข้อ ๕๖ การประชุมของคณะกรรมการวินิจฉัย ต้องมีอนุกรรมการวินิจฉัยมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนอนุกรรมการวินิจฉัยเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานอนุกรรมการวินิจฉัยไม่มาประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้อนุกรรมการวินิจฉัยที่มาประชุมเลือกอนุกรรมการวินิจฉัยคนหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

ข้อ ๕๗ การลงมติของคณะกรรมการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก อนุกรรมการวินิจฉัยทุกคนที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติ

อนุกรรมการวินิจฉัยคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

อนุกรรมการวินิจฉัยคนใดมีความเห็นแย้ง ให้ทำความเห็นแย้งไว้ด้วย

ส่วนที่ ๓

คณะกรรมการช่วยตรวจสำนวน

ข้อ ๕๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจแต่งตั้งคณะกรรมการช่วยตรวจสำนวน ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการ ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการอัยการ ข้าราชการอื่น หรือผู้ซึ่งเคยเป็น ข้าราชการดังกล่าว หรือผู้ซึ่งเคยเป็นข้าราชการตุลาการ

คณะกรรมการช่วยตรวจสำนวน ให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคน และอาจมีหลายคณะก็ได้

ให้เลขาธิการแต่งตั้งพนักงานเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการตามความเหมาะสม

ข้อ ๕๙ กรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนมีวาระการดำรงตำแหน่งสองปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

กรณีที่กรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนว่างลง ให้กรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ อยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๖๐ ให้คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวน มีหน้าที่ช่วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้

(๑) ดำเนินการตรวจสอบสำนวนการสืบสวนสอบสวน

(๒) รับฟังคำชี้แจงหรือพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

ข้อ ๖๑ ให้นำความในข้อ ๕๔ ข้อ ๕๖ และข้อ ๕๗ มาใช้บังคับกับการพ้นจากตำแหน่ง การประชุมและการลงมติของคณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๔

การพิจารณาของคณะอนุกรรมการวินิจฉัย

ข้อ ๖๒ ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัยตามข้อ ๕๒ ให้เลขาธิการเสนอ สำนวนการสืบสวนสอบสวนพร้อมความเห็นต่อคณะอนุกรรมการวินิจฉัย เพื่อพิจารณาก่อนที่จะเสนอให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณา เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะสั่งเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๖๓ เมื่อคณะอนุกรรมการวินิจฉัยได้รับสำนวนการสืบสวนสอบสวนตามข้อ ๖๒ แล้วให้ พิจารณาด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

ในการพิจารณาของคณะอนุกรรมการวินิจฉัย อาจทำการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมหรือแจ้ง ข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกร้องก็ได้ การดำเนินการดังกล่าวของคณะอนุกรรมการวินิจฉัยอาจให้เลขาธิการ หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการแทน และบุคคลดังกล่าวอาจมอบหมาย ให้พนักงานดำเนินการแทนก็ได้

ข้อ ๖๔ เมื่อคณะอนุกรรมการวินิจฉัยพิจารณาเสร็จแล้ว ให้จัดทำความเห็นตามแบบ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แล้วเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาโดยเร็ว

ความเห็นของคณะอนุกรรมการวินิจฉัยจะต้องระบุข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบ ในกรณีที่ อนุกรรมการวินิจฉัยคนใดมีความเห็นแย้ง ให้ทำความเห็นแย้งไว้ และต้องลงลายมือชื่อของ อนุกรรมการวินิจฉัยที่พิจารณาทุกคน

หมวด ๕

การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด

ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและการยื่นคำร้องต่อศาล

ข้อ ๖๕ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับความเห็นของคณะอนุกรรมการวินิจฉัย เลขาธิการคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดหรือมีความเห็นโดยเร็ว

ในการพิจารณาเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจให้คณะกรรมการช่วยตรวจสอบสำนวนตรวจสอบสำนวน การสืบสวนสอบสวน รวมทั้งรับฟังคำชี้แจงแสดงพยานหลักฐานแทนคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้

ข้อ ๖๖ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะวินิจฉัยเพื่อมีมติให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งความเห็นพร้อมด้วยสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการ ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๕

ข้อ ๖๗ ให้เลขาธิการส่งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้แก่ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง หรือผู้เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๖๘ เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใด หรือสมาชิก วุฒิสภาผู้ใด หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด กระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อที่จะให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต หรือการสรรหาสมาชิก วุฒิสภาเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือมิชอบด้วยกฎหมาย โดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใด ได้กระทำ ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา ระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยอนุโลม โดยการยื่นคำร้องต่อศาลตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์

ข้อ ๖๙ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๕๓ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

หมวด ๖

เหตุยกเว้นในการใช้ระเบียบ

ข้อ ๗๐ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ เป็นการเร่งรัดการปฏิบัติงานของสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง หากปฏิบัติเกินกำหนดเวลา แต่มิได้มีการกระทำที่เป็นการขัดต่อกฎหมาย ไม่เป็นเหตุให้การสืบสวนสอบสวนหรือการปฏิบัติที่ได้ดำเนินการตามระเบียบนี้เสียไป

ข้อ ๗๑ เมื่อเห็นสมควรคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจยกเว้นระเบียบข้อหนึ่งข้อใด หรือดำเนินการสืบสวนสอบสวนเองหรือสั่งการอื่นใดก็ได้ ทั้งนี้ การยกเว้นระเบียบดังกล่าว ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หมวด ๗
ค่าตอบแทน

ข้อ ๗๒ ให้คณะอนุกรรมการวินิจฉัย คณะกรรมการช่วยตรวจสอบ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสืบสวนสอบสวน บุคคล และพนักงานผู้ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ไปชี้แจงสำนวนต่อคณะกรรมการตรวจสอบ หรือไปดำเนินการสอบสวนพิจารณาต่อศาล ได้รับค่าตอบแทนตามอัตราที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๗๓ การใดที่อยู่ระหว่างดำเนินการตามระเบียบที่ระบุไว้ในข้อ ๓ คำสั่ง หรือมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องอยู่ก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการตามระเบียบ มติ และหนังสือสั่งการดังกล่าวต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔
อภิชาติ สุจริตานนท์
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

อัตราค่าป่วยการพยาน ล่าม และล่ามภาษามือ
ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด
พ.ศ. ๒๕๕๔

ข้อ ๓๕

ลำดับ ที่	ประเภทของพยาน	อัตราค่าป่วยการ ที่ได้รับ/วัน (บาท)
๑.	พยานที่มีถิ่นที่อยู่ในเขตจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นที่ตั้งของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง	๓๐๐ บาท
๒.	พยานที่มีถิ่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นที่ตั้งของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๕๐๐ บาท

ข้อ ๓๖

ลำดับ ที่	ล่าม	อัตราค่าป่วยการ ที่ได้รับ/ชั่วโมง (บาท)
๑.	ล่ามหรือล่ามภาษามือ ได้รับค่าป่วยการคิดเป็นรายชั่วโมง โดยให้ เลขาธิการหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ส่งจ่าย	๕๐๐ บาท

อัตราค่าตอบแทนผู้ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ให้ไปชี้แจงสำนวนต่อคณะกรรมการตรวจสอบหรือไปดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อศาล
ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด

พ.ศ. ๒๕๕๔

ข้อ ๗๒

ลำดับ ที่	ประเภทของผู้ที่ได้รับมอบหมาย	อัตราค่าตอบแทน ที่ได้รับ (บาท)
๑.	บุคคลภายนอกที่ได้รับมอบหมายให้ไปชี้แจงสำนวนต่อคณะกรรมการตรวจสอบหรือไปดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อศาล ให้บุคคลดังกล่าวได้รับค่าตอบแทนตามที่กำหนดทุกคน เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดเป็นอย่างอื่น	ครั้งละ ๒,๐๐๐ บาท ต่อวัน
๒.	พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ได้รับมอบหมายให้ไปชี้แจงสำนวนต่อคณะกรรมการตรวจสอบ หรือไปดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อศาล	สำนวนละ ๓,๐๐๐ บาท